

KÁDÁR HUNOR

Gondolatok a magánélet megsértése bűncselekményről

Thoughts on the Crime of Violation of Privacy

Abstract: In this study, the author provides a detailed description of the crime of violation of privacy, which was first regulated in Romanian criminal law in 2014. The author analyses the crime in a classic way, presents its object, subject, objective and subjective side, and, finally, the special cases that exclude the crime's unlawful nature. Despite the fact that the crime is considered relatively "new", the study contains numerous literature references.

Keywords: privacy, right to effigy, crime, ECtHR jurisprudence, video and audio recording, public's right to information

Összefoglaló: A jelen tanulmányban a szerző részletesen ismerteti a magánélet megsértése bűncselekményt, amely 2014-ben nyert először szabályozást a román büntetőjogban. A szerző a bűncselekményt klasszikus módon elemzi, bemutatja annak tárgyát, alanyát, tárgyi és alanyi oldalát és végül a különleges jogellenességet kizáró okokat. Annak ellenére, hogy a bűncselekmény viszonylag „újnak” minősül, a tanulmány számos szakirodalmi hivatkozást tartalmaz.

Kulcsszavak: magánélet, képmáshoz való jog, bűncselekmény, EJE joggyakorlata, videó- és hangfelvétel, nyilvánosság információhoz való joga

1. Bevezetés

A Büntető törvénykönyv (a továbbiakban: Btk.) 226. §-ában foglalt bűncselekmény egy „újdonság” a román büntetőjog számára, ugyanis az általa szabályozott cselekmények az új Btk. 2014. február 1-jei hatálybalépése előtt nem minősültek bűncselekménynek. Tehát 2014-et megelőzően a magánélet megsértése bűncselekmény sem a Btk.-ban, sem más külön törvényben nem volt szabályozva.

2. A bűncselekmény jogi tárgya

Az elemzett bűncselekmény jogi tárgyát a természetes személy magánéletének tiszteletben tartásával kapcsolatos társadalmi értékek képezik.³⁶ Mivel a Btk. nem határozza meg a magánélet fogalmát, e tekintetben alkalmazandó az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) vonatkozó ítélkezési gyakorlata köré kidolgozott szakirodalom, amely szerint a „magánélet” fogalma nem határozható meg pontosan, tartalma több tényezőtől függően változik: a korszak, amelyre vonatkozik, a környezet és a társadalom, amelyben az egyén él, és a társadalmi csoport, amelyhez tartozik.³⁷ A „magánélet” fogalma magában foglalja az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 8. §-a alapján, miként ezt a jogszabályt az EJEB értelmezi, a személy intim, személyes magánülethez való jogát, a szociális magánülethez való jogát és az őt körülvevő egészséges környezethez való jogát.³⁸ Figyelembe véve az EJEB ezen egyértelmű irányvonalát, nem helyénvaló és nem ajánlott a „magánélet” fogalmának definiálása.³⁹

A büntetőjogi norma megfogalmazásából kitűnik, hogy a Btk. 226. §-ában szabályozott bűncselekmény révén a jogalkotó az egyén magánéletét két konkrét szempont alapján kívánta megvédeni: a saját képmáshoz való jognak, illetve a jelen lévő személyek között folytatott közvetlen magánbeszélgetések bizalmi jellegének tiszteletben tartásával.⁴⁰ Mindaddig, amíg a bűncselekmény elkövetési magatartását „fényképezés, kép rögzítése vagy felvétele”, illetve „személy vagy magánbeszélgetés lehallgatása vagy hangfelvétele” valósítja meg, ebből egyértelműen az következik, hogy a jogi tárgy a fentebb említett két összetevőre korlátozódik.

Hangsúlyozandó, hogy a Btk. 226. §-a által szabályozott bűncselekmény jogi tárgya a közvetlenül lefolytatott magánbeszélgetések bizalmi jellegének, azaz a jelen lévő személyek közötti beszélgetések és nem a telefonon vagy más elektronikus távközlési eszközzel folytatott beszélgetések vagy távol lévő személyek közötti kommunikáció

36 Valerian CIOCLEI: *Drept penal. Partea specială I. Infrațiuni contra persoanei și infrațiuni contra patrimoniului*, ed. 2 revizuită și adăugită, C. H. Beck, Bukarest, 2017, 226; Mihail UDROIU: *Sinteze de Drept penal. Partea specială*, ed. 4 revizuită, vol. I., C. H. Beck, Bukarest, 2023, 444; George ANTONIU, Versavia BRUTARU, Constantin DUVAC, Ion IFRIM, Daniela Iuliana LĂMĂȘANU, Ilie PASCU, Marieta SAFTA, Constantin SIMA, Tudorel TOADER, Ioana VASIU: *Explicațiile noului Cod penal*, vol. III, Universul Juridic, Bukarest, 2015, 261; Vasile DOBRINOIU, Neagu NOREL: *Drept penal. Partea specială*, Universul Juridic, Bukarest, 2014, 192; Mihai MAREȘ: *Apel. Violarea vieții private în modalitatea prevăzută de art. 226 alin (1), (5) din Codul penal. Tipicitate*, Pandectele Române, 2023/3, 137–141, 140.

37 Corneliu BÎRSAN: *Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Comentariu pe articole*, ed. 2, C.H. Beck, Bukarest, 2010, 602; Mihail UDROIU, Ovidiu PREDESCU: *Protecția europeană a drepturilor omului și procesul penal român*, C.H. Beck, Bukarest, 2008, 183–184.

38 BÎRSAN: *i. m.*, 604.

39 A „magánélet” fogalmának különböző definícióiért ld. ANTONIU et al.: *i. m.*, 262–263.

40 Ugyanezen véleményért ld. Valerian CIOCLEI: *i. m.*, 227. Ugyanakkor a szakirodalomban azt is hangsúlyozták, hogy „a jogi tárgy a magánélet fogalmának csak egyes összetevőit kívánja megvédeni [...]”. Bár többféle módon lehet megsérteni az egyén magánéletét, ahogyan az a Ptk. 74. §-ából kitűnik, a jogalkotó csak a három normaszövegben *expressis verbis* felsorolt elkövetési magatartásokat vonta a büntetőtörvény hatálya alá. Ld. UDROIU: *i. m.*, 445.

bizalmi jellegének tiszteletben tartása, ugyanis ezen utóbbi a Btk. 302. § (2) bekezdésében foglalt levéltitok megsértése bűncselekmény jogi tárgyát képezi.⁴¹ A levelezés meghatározó elemét az írásban vagy szóban kommunikáló személyek távolléte adja, ezért a levelezés bizalmi jellegét a Btk. 302. § (2) bekezdésében foglalt bűncselekmény védi. A jelen lévő személyek között zajló információcsere nem levelezés, hanem egyszerű beszélgetés, amely a Btk. 226. §-a által nyújtott védelemben részesül.

3. A bűncselekmény elkövetési tárgya

A szakirodalomban hangsúlyozták,⁴² hogy „a bűncselekmény elkövetési tárgyát az az anyagi entitás, papír, mágneses vagy digitális adathordozó képezi, amelyre a filmre vett, lehallgatott, rögzített adatot rögzítik vagy átmásolják (a személy magánéletének aspektusaira való tekintettel ez lehet például USB-kulcs, videó- vagy hangszalag, CD stb.)”. Az elkövetési tárgy az a dolog vagy élőlény, amely ellen a jogi tárgyat sértő cselekvés vagy mulasztás közvetlenül irányul, és amely e cselekmény következtében épségében sérül vagy veszélybe kerül.⁴³ A bűncselekmény elkövetési tárgyának ezen meghatározásából kiindulva a lehető legnyilvánvalóbb, hogy a mágneses vagy USB-adathordozó, az optikai lemez, a videó- vagy hangszalag stb., nem olyan dolgok, amelyek ellen a fényképezés, a képrögzítés, a technikai eszközökkel történő lehallgatás, illetve egy személy hangjának vagy magánbeszélgetésének felvétele irányul. Ugyanakkor a fentebb felsorolt dolgok fizikai integritása nem sérül a magánélet megsértése bűncselekmény elkövetési magatartásának megvalósítása révén. Következésképpen, logikai szempontból és a fentebb megfogalmazott definíció alapján a mágneses adathordozó, USB-adathordozó, optikai lemez, videó- vagy hangkazetta stb., amelyre a fényképeket, képeket, videó- vagy hangfelvételeket rögzítik, és amelyeket a Btk. 226. §-ában foglalt bűncselekmény elkövetési magatartásának megvalósítása révén nyertek, valójában a bűncselekmény termékét képezik. A fényképezés, kép vagy hang rögzítésének technikai eszközei (fényképezőgép vagy videókamera, mikrofon, térfigyelő kamera stb.) olyan dolgok, amelyek segítségével az elemzett bűncselekményt elkövetik.⁴⁴ A szakirodalomban hangsúlyozták,⁴⁵

41 Ugyanezen véleményért ld. Sergiu BOGDAN, Doris Alina ȘERBAN: *Drept penal. Partea specială. Infrațiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției, ed. a II-a revăzută și adăugită*, Universul Juridic, Bukarest, 2020, 401; UDROIU: *i. m.*, 452.

42 ANTONIU et al.: *i. m.*, 263. Más szerzők is kifejtették véleményüket, miszerint az elemzett bűncselekmény elkövetési tárgyát azon fényképek, dokumentumok, mágnesszalagos felvételek, filmes anyagok, valamint egyéb anyagok képezik, amelyeken a bűncselekmény sértettje lelhető fel. Ld. DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 192.; Radu BODEA, Bogdan BODEA: *Drept penal. Partea specială*, Hamangiu, Bukarest, 2018, 183.

43 STRETEANU Florin, NIȚU Daniel: *Drept penal. Partea generală, vol. I.*, Universul Juridic, Bukarest, 2014, 269.

44 UDROIU: *i. m.*, 445; DOBRINOIU, NEAGU, *i. m.*, 192; Ana MUREȘAN: *Violarea vieții private în Noul Cod penal (II)*, Caiete de Drept Penal, 2012/3, 75–84, 78; Georgeta Valeria SABĂU, Pantilimon CIOIA: *Unele considerații referitoare la protecția juridică a vieții private prin mijloace de drept penal*, Revista Dreptul, 2012/9, 239–256, 252.

45 STRETEANU, NIȚU: *i. m.*, 269.

hogy nem beszélhetünk elkövetési tárgyról olyan társadalmi értékek esetében, amelyek nem tudnak testet ölteni, vagy amelyek megsértése nem feltételez egy dologra irányuló közvetlen cselekvést. A magánélet tiszteletben tartásához való jog azonban olyan társadalmi érték, amely nem ölt testet,⁴⁶ olyan alanyi jogról lévén szó, amelynek megsértése nem feltételezi egy meghatározott dolog megsértését.

4. A bűncselekmény alanyai

A bűncselekmény aktív alanya nem minősített, lehet természetes vagy jogi személy. Például egy kereskedelmi társaság vezetősége, amely az írott vagy audiovizuális média területén tevékenykedik, kötelez egyes alkalmazottakat (újságírókat vagy operatőröket) arra, hogy különböző hírességeket fényképezzenek vagy videózzanak, miközben ezek szabadidejüket saját otthonukban töltik, hogy az így kapott fotók, hang- vagy képfelvételek később az írott vagy audiovizuális médián keresztül legyenek közzétéve. Helyesen megállapították, hogy ezen bűncselekmény aktív alanya lehet egy lakás tulajdonosa is, aki a bérbeadás előtt hang- vagy képtechnikai eszközöket szerel fel, amelyekkel hangot vagy képet rögzít a bérlőkről.⁴⁷ A részesség minden formája lehetséges: társtetteség, felbujtás, bűnsegély.

Abban az esetben, ha egy elkövető a magánélet megsértése bűncselekménye elkövetése érdekében jogtalanul helyez el technikai rögzítőeszközt (például mikrofont vagy térfigyelő kamerát), míg egy másik elkövető ezen technikai eszközök segítségével beszélgetéseket vagy képeket rögzít (például fejhallgatóval számítógép előtt ülve), és az így kapott hang- vagy képfelvételt továbbítja egy harmadik elkövetőnek, aki sugározza azokat, a három elkövetőt nem társtettesként fogják felelősségre vonni, hanem mindegyik elkövető tettesként fog felelni az általa elkövetett bűncselekmény miatt [Btk. 226. § (5) bekezdés, Btk. 226. § (1) bekezdés, illetve Btk. 226. § (2) bekezdés].

Az elemzett bűncselekmény *passzív alanya* csak természetes személy lehet, mert a jogi személy nem folytathat olyan intim magánéletet, amelynek megsértése e bűncselekmény elkövetését vonná maga után. Ugyanakkor a jogi személy, amely egy jogi „találmány”, nem rendelkezik testtel, amelyet fényképezzenek vagy videóra felvegyenek, illetve hanggal, amelyet rögzíteni lehessen. Egyetértek a szakirodalomban megfogalmazott azon véleménnyel, miszerint az elemzett bűncselekmény passzív alanya csak élő természetes személy lehet.⁴⁸ Csak élő természetes személy lehet a magánélet tiszteletben tartásához való jog jogosultja, mert csak élő természetes személy élhet magánéletet. Így, abban az esetben, ha például egy házban lévő holttestet jogtalanul fényképeznek le, úgy gondolom, hogy sem a Btk. 226. §-ában, sem pedig a Btk. 383. §-ában

46 CIOCLEI: *i. m.*, 227; SLĂVOIU Radu: *Infracțiunea de violare a vieții private – O nouă noutate în legislația penală din România*, Revista Dreptul, 2013/10, 81–105, 84; SABĂU, CIOIA, *i. m.*, 252.

47 UDROIU: *i. m.*, 445.

48 UDROIU: *i. m.*, 446; SLĂVOIU: *i. m.*, 85. Megfogalmazták azt a véleményt is, miszerint a magánélet megsértése bűncselekmény passzív alanya lehet elhunyt természetes személy is. Ld. MUREȘAN: *i. m.*, 77, 78–79.

foglalt bűncselekmény nem valósul meg, a Ptk. 78. §-a alapján a cselekmény polgári vétségnek bizonyul, amely az elhunyt személy élettelen testének tiszteletben tartását védi.

A Btk. 226. § (2¹) bekezdése által szabályozott bűncselekmény esetén a passzív alany lehet azonosított személy, de olyan személy is, aki a bűncselekmény elkövetésekor csak testi jellemzői, illetve az elkövető vagy harmadik személy által szolgáltatott adatok alapján azonosítható (például abban az esetben, ha a szexuális aktus rögzítését tartalmazó videóklipben a passzív alany arca elmosódott, viszont terjesztése alkalmával kifejezett utalás történik a passzív alany nevére).⁴⁹

Amennyiben több passzív alany ellen követik el a bűncselekményt, bűnhalmazat áll fenn.

5. A bűncselekmény tárgyi oldala

Úgy gondolom, hogy a magánélet megsértése bűncselekmény *elkövetési magatartását* csak tevéllel lehet megvalósítani, tehát az elemzett bűncselekmény egy tevőleges bűncselekmény.⁵⁰ Így a fényképezés, képrögzítés, technikai eszközzel való leghallgatás vagy hangrögzítés, amennyiben egy személyre vagy magánbeszélgetésre vonatkoznak, hangok, beszélgetések, képek nyilvánosságra hozatala, sugárzása, bemutatása vagy továbbítása, illetve rögzítéshez szükséges technikai eszközök elhelyezése mind olyan tevékenységek, amelyek kizárólag tevéllel valósíthatók meg.

A Btk. 226. §-ában a jogalkotó három egymástól független bűncselekményt csoportosított egy megnevezés alatt.⁵¹ Következésképpen, a Btk. 226. § (2) és (5) bekezdésében szereplő cselekmények, annak ellenére, hogy magasabb büntetési határral szankcionálhatóak, nem a Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt bűncselekmény súlyosított formái, önálló bűncselekményeknek minősülnek, amelyek a Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt bűncselekménnyel bűnhalmazati kapcsolatban is állhatnak.⁵² Így, ha ugyanazon személy az (1) bekezdésben foglalt bűncselekmény elkövetése mellett részt vesz a Btk. 226. § (2), illetve (5) bekezdésében foglalt bűncselekmények elkövetésében is, három bűncselekményért fog felelni, melyek bűnhalmazatban állnak.⁵³ Például ha ugyanazon személy előzőleg hangrögzítési technikai eszközöket helyezett el, amelyekkel a

49 UDROIU: *i. m.*, 446.

50 Ugyanezen véleményért ld. UDROIU: *i. m.*, 448; DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 192.

51 BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 390; UDROIU: *i. m.*, 446; MUREȘAN: *i. m.*, 78; Gianina DAVID, Mădălina JEBELEAN: *Violarea vieții private în Noul Cod penal (I)*, Caiete de Drept Penal, 2012/3, 61–73, 62.

52 Megfogalmazták azt véleményyt is, miszerint a Btk. 226. § (2) és (5) bekezdésében foglalt cselekmények valójában a Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt bűncselekmény súlyosított formái. Ld. ANTONIU et al.: *i. m.*, 265–266; BODEA, BODEA: *i. m.*, 185–186.

53 Nem értek egyet azzal az állásponttal, miszerint „ha a lehallgatási eszköz elhelyezése után az elkövető megvalósítja a célt és egy személyről vagy magánbeszélgetésről hang- vagy képfelvételt készít, a Btk. 226. § (5) bekezdésében foglalt bűncselekmény súlyosított formája valósul meg, a büntetés kiszabásánál figyelembe kell venni, hogy a cél megvalósult-e vagy sem”. Ld. DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 195; BODEA, BODEA: *i. m.*, 186.

későbbiekben rögzíti a sértett magánbeszélgetéseit, majd a rögzített beszélgetéseket közvetítés céljából másoknak továbbítja, három bűncselekmény miatt fog felelni.

5.1. A magánélet megsértése egy lakásban, helyiségben vagy az azokhoz tartozó melléképületben levő személyre vonatkozó fénykép készítésével, kép rögzítésével vagy felvételével, illetve a személy hangjának technikai eszközzel történő lehallgatásával vagy felvételével [Btk. 226. § (1) bekezdés I. fordulat]

Az elemzett bűncselekmény ezen változatát az alábbi magatartások valamelyikével lehet megvalósítani:

- a fényképezés egy személy képének fényképpapírra vagy digitális eszközre rögzítését jelenti fényképezőgép, mobiltelefon, iPad, webkamera, drónok stb. segítségével. Nem minősül bűncselekménynek, ha csak az épületet vagy annak belsejét fényképezik, és nem a benne tartózkodó személyt;⁵⁴

- a képrögzítés⁵⁵ magában foglalja a képek nagyon nagy távolságból történő rögzítését „szuperteknikai” eszközök révén (például műholdakkal vagy drónokkal), olyan távolságból, amely nem tette volna lehetővé egy személy klasszikus eszközökkel történő lefényképezését. A képek rögzítése nem jelenti azok felvételét is;

- a képfelvétel⁵⁶ vizuális videóábrázolások befogadását jelenti mágneses, digitális vagy számítógépes adathordozón videokamerával, fényképezőgéppel, mobiltelefonnal, iPaddel, webkamerával, drónokkal stb. Nem minősül bűncselekménynek, ha csak az épületről vagy annak belsejéről készül felvétel, és nem a benne tartózkodó személyről;⁵⁷

- a lehallgatást technikai eszközökkel (például mikrofonok használatával) kell végezni; nem szükséges, hogy az elkövető felvételt készítsen a lehallgatott beszélgetésekről;

- egy személy hangjának audiófelvétele a hangok mágneses, digitális vagy informatikai adathordozóra történő felvételét jelenti, mikrofonon, reportofon, videokamera, fényképezőgép, mobiltelefon, Ipad stb. segítségével.

A büntetőjogi norma kifejezetten megköveteli, hogy a lefotózott személy, az, akinek képét rögzítik vagy felveszik, valamint akit lehallgatnak vagy akiről hang- vagy képfelvételt készítenek, a cselekmény elkövetésekor „*lakásban, helyiségben vagy a hozzájuk tartozó melléképületben tartózkodjon*”. Tehát a magánélet megsértésének minősül az, ha a Btk. 226. § (1) bekezdés I. fordulatában foglalt cselekmények olyan személy ellen irányulnak, aki egy lakásban, helyiségben vagy a hozzá tartozó melléképületben tartózkodik. Következésképpen nem minősül bűncselekménynek egy személy lefényképezése,

54 UDROIU: *i. m.*, 447; DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 193; BODEA, BODEA: *i. m.*, 184.

55 BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 390–391.

56 Hangsúlyozták, hogy a legmodernebb technikák lehetővé teszik, hogy kifinomult számítógépes programok segítségével az elkövető távolról irányíthassa a sértett megnyilvánulásait annak otthonában, olyan képek és hangok rögzítésével, amelyek annak magánéletére vonatkoznak. Így, ha a sértett számítógépe vagy mobiltelefonja csatlakozva van az internethez, számítógépes programok segítségével az elkövető megtudhatja annak felhasználónevét és jelszavát, a számítógépes rendszerbe belépve pedig különféle parancsokat adhat (pl. képek felvétele a sértett által elindított webkamerával). Ld. ANTONIU et al.: *i. m.*, 265.

57 UDROIU: *i. m.*, 447.

lehallgatása, annak hangjának vagy képének felvétele, ha az a nyilvánosság számára bármikor elérhető helyen történik (utca, park, tér stb.).⁵⁸ Mindaddig, amíg a „lakás” egy olyan elszigetelt teret jelent, amelyben egy személy magánéletét gyakorolja, és a helyiség, illetve melléképület ehhez a lakhatásra szánt helyhez tartoznak,⁵⁹ megállapítható, hogy egy személy lefénnyképezése, annak lehallgatása, hangjának vagy képének felvétele egy olyan elszigetelt helyen, amely bizonyos időközönként érhető el a nyilvánosság számára (például színház, étterem, munkahelyi iroda vagy egy közintézmény székhelye, illetve a felsorolt helyekhez tartozó helyiségek vagy melléképületek), szintén nem minősül bűncselekménynek.⁶⁰ Ezen állítás szemléltetése végett tegyük fel, hogy egy személyről videófelvételt készítenek a falra szerelt térfigyelő kamera segítségével, miközben a városháza WC-jében meztelenül tartózkodik. Mindaddig, amíg a városháza székhelye, büntetőjogi értelemben, nem minősül „lakásnak”, és a hozzá tartozó WC-nek („melléképület”) nincs lakás rendeltetése, addig a fentebb ismertetett cselekmény nem minősül bűncselekménynek. Ezen kérdéssel kapcsolatosan megke-resték a legfelsőbb bíróságot is annak érdekében, hogy előzetes határozatban döntsön arról, miszerint a Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt „lakás, helyiség vagy a hozzá tartozó 'melléképület' kifejezéseket kiterjesztőbben kell-e értelmezni, mint a Btk. 224. §-ában foglalt 'lakhely' kifejezést, és magában foglalja azon helyeket is, amelyek, annak ellenére, hogy nem minősíthetők 'lakhelynek', mégis a személy magánéletét védik, például egy klinika WC-je, amelyhez több személy hozzáfér, egy üzlet öltözőfülkéje, egy sportterem öltözője?” A Legfelsőbb Ítélő- és Semmitőszék megállapította, hogy a Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt „lakás, helyiség vagy melléképület” fogalmak értelme megegyezik a Btk. 224. § (1) bekezdésében foglalt magánlaksértés bűncselekménye által használt azonos fogalmak értelmével, és a büntetőjogi értelmében használt „lakhely” fogalma alá tartozik.⁶¹ A szakirodalomban hangsúlyozták,⁶² hogy indokolatlan a büntetőjogi normát kizárólag a lakásban, helyiségben vagy a hozzájuk tartozó melléképületben tartózkodó személy „megfigyelésére” korlátozni, szükség lenne egy tágabb kifejezés használatára, amely megragadná a tér fő attribútumait, nevezetesen a privát vagy „elszigetelt” jellegét. A fentebb megfogalmazott vélemény indokolt, *de lege ferenda* szükséges lenne a büntetőjogi védelmet kiterjeszteni azokra a helyzetekre is, amelyekben a személy magánélete a lakhatástól eltérő rendeltetésű helyeken tartózkodása során sérül.

58 Ugyanezen véleményért ld. BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 391; UDROIU: *i. m.*, 448.

59 A személynek olyan térben kell lennie, amely büntetőjogi szempontból besorolható a „lakhely” fogalmába (a bekerített hely kivételével). Ld. CIOCLEI: *i. m.*, 227. Ugyanakkor más szerzők is hangsúlyozták, hogy a lakás, helyiség vagy melléképület kifejezéseknek a Btk. 224. §-ában foglalt értelmezést kell kölcsönözni. Ld. DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 192; BODEA, BODEA: *i. m.*, 184. Elhangzott az a vélemény is, miszerint a helyiség és melléképület fogalmak a magánlaksértés bűncselekménye esetében használttól részben eltérő, autonóm értelmezést kellene nyerveknek, és minden olyan zárt térre kellene vonatkozzanak, ahol az egyén kifejtetheti magánéletét. Ld. SLĂVOIU: *i. m.*, 87.

60 Megfogalmazták azt a véleményt is, miszerint a bűncselekmény akkor is fennáll, ha a sértett köztulajdonban lévő térben tartózkodik. Ld. UDROIU: *i. m.*, 448.

61 Legfelsőbb Ítélő- és Semmitőszék, Bizonyos büntetőjogi problémák megoldásáért felelős bírói tanács, (HP) 2024. évi 18. döntés.

62 BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 391.

A bűncselekmény elkövetése következtében sértett személy nem feltétlenül a lakás tulajdonosa vagy bérlője, esetleg olyan személy kell legyen, aki magánéletét abban a lakásban gyakorolja.⁶³ Például bűncselekménynek minősül az, ha egy személyt kívülről fényképeznek le, miközben egy családi barátja házában szervezett zártkörű rendezvényen tartózkodik. A tettes a bűncselekmény elkövetésekor tartózkodhat azon lakáson, helyiségen vagy melléképületen kívül, amelyben a sértett tartózkodik, de az elkövető és sértett tartózkodhatnak ugyanabban a térben is.

Könnyen megfigyelhető, hogy a magánlaksértés bűncselekményével ellentétben, a magánélet megsértése esetén a jogalkotó már nem tesz említést a lakás, helyiség vagy melléképülethez tartozó elkerített helyről.⁶⁴ A jogalkotó ezen döntését jogosan kifogásolták, ugyanis a magánélet megsértése szempontjából nincs különbség aközött, hogy valakit egy házban vagy egy ház udvarában fényképeznek vagy filmeznek le.⁶⁵ A magánlakás udvara is a magánélet gyakorlására szolgáló tér, és mint ilyen, az ott tartózkodó személynek büntetőjog által szolgáltatott védelmet kell élveznie. Abban az esetben viszont, ha kifejezetten erre vonatkozó jogszabálysöveg hiányában olyan személyt is elmarasztalnánk a magánélet megsértése bűncselekmény elkövetése miatt, aki magánlakás udvarán tartózkodó személyt fényképezett vagy filmezett le, azzal az indokkal, hogy a magánlaksértés bűncselekményét szabályozó szövegben az elkerített hely is szerepel, megsértenénk az *analogia in malam partem* tilalmát.

Ki kell hangsúlyozni, hogy abban az esetben, ha egy lakásról, helyiségről vagy melléképületről, illetve az ezeket magában foglaló épületről képet vagy felvételt készítenek anélkül, hogy a cselekmény elkövetése pillanatában bárki is a fentebb felsorolt helyek egyikében tartózkodna, a cselekmény nem minősül bűncselekménynek, ugyanis nem sérül egy bizonyos személy magánélete. Fontos megjegyezni, hogy a jogszabály szövege csak a sértett lehallgatása tekintetében írja elő *expressis verbis* a technikai eszközök alkalmazásának feltételét. Mindezek ellenére úgy gondolom, hogy a Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt bűncselekmény mindegyik elkövetési magatartása technikai eszközök használatát feltételezi, ugyanis egyértelmű, hogy a képek vagy beszélgetések „rögzítése” vagy „felvétele” olyan tevékenységek, amelyek kizárólag technikai eszközök

63 A fentebbi megállapítással összhangban hangsúlyozták, hogy a cselekmény bűncselekménynek minősül abban az esetben is, ha azt aközben követik el, míg a sértett egy másik személy lakásában tartózkodik. Ld. BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 391; SLÁVOIU: *i. m.*, 87; MUREȘAN: *i. m.*, 79. A fentebbi megállapítással ellentétes véleményt is megfogalmaztak, miszerint a lakás, helyiség vagy melléképület sértett által történő használata valós és tartós kell legyen (a szállodák kivételével), amely nem áll fenn a rövid látogatást tevő vendégek esetében. Ld. DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 193; BODEA, BODEA: *i. m.*, 184. Úgy gondolom, hogy a magánlaksértés bűncselekményével ellentétben a magánélet megsértése nem korlátozódik a passzív alany sérelmére, a saját otthonában történő tartózkodása során elkövetett cselekményekre, a képmáshoz, illetve a közvetlen módon megvalósuló magánbeszélgetések bizalmi jellegéhez fűződő jog védelme nem követeli meg, hogy az illető jogok megsértése a passzív alany lakásában történjen. Ami lényeges, az, hogy a hely, ahol a sértett tartózkodik, lakhatási célt szolgáljon.

64 Ugyanezen véleményért ld. UDROIU: *i. m.*, 448; SLÁVOIU: *i. m.*, 88; MUREȘAN: *i. m.*, 77; DAVID, JEBELEAN: *i. m.*, 64. Megfogalmazták azt véleményt is, miszerint a magánélet megsértése bűncselekmény által biztosított büntetőjogi védelem az elkerített helyre is kiterjed. Ld. DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 193; BODEA, BODEA: *i. m.*, 184; SABĂU, CIOIA: *i. m.*, 253.

65 DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 193; MUREȘAN: *i. m.*, 77.

segítségével hajthatóak végre. Mint ilyen, egy lakásban, helyiségben vagy melléképületben tartózkodó személy szemmel vagy távcsővel történő megfigyelése vagy követése nem minősül bűncselekménynek.⁶⁶ Szintén nem minősül bűncselekménynek, ha valaki technikai eszköz használata nélkül hallgatja például egy nyitott ablakú szobában tartózkodó személy telefonbeszélgetését.

Személy elleni bűncselekményről lévén szó, abban az esetben, ha az elkövető más olyan személyeket is lefényképez vagy levideóz, akik a fényképezni vagy videózni kívánt személlyel egy lakásban tartózkodnak, annyi halmazatban álló bűncselekmény valósul meg, ahány személy tartózkodott a fentebb említett lakásban. Ebben az esetben a bűncselekményt egyenes szándékkal követik el a célszemély tekintetében, míg a többi személy esetén – akiket az elkövető nem kívánt lefényképezni vagy levideózni, azonban ennek lehetőségét mégis elfogadta – eshetőleges szándék áll fenn.⁶⁷

Abban az esetben, ha az elkövető ismételten megfigyel bizonyos lakásokat, helyiségeket vagy melléképületeket, ahol a sértett egyedül vagy másokkal együtt tartózkodik, és emellett a sértettől fényképeket vagy felvételeket is készít, a Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt bűncselekmény bűnhalmazatban áll a Btk. 208. § (1) bekezdésében szabályozott zaklatás bűncselekményével,⁶⁸ amennyiben az említett tevékenységgel az elkövető félelmet keltett a sértettben.

A Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt elkövetési magatartások alternatívák, ami azt jelenti, hogy egyrészt a bűncselekmény fennáll akkor is, ha egy elkövetési magatartás valósul meg, másrészt bűncselekményi egység áll fenn, ha az elkövető több alternatív magatartást valósít meg.

5.2. A magánélet megsértése magánbeszélgetés technikai eszközökkel történő lehallgatása vagy rögzítése által [Btk. 226. § (1) bekezdés. II. fordulat]

A Btk. 226. § (1) bekezdés I. fordulatában foglalt elkövetési magatartásokkal ellentétben, amelyek esetén a sértett lakásban, helyiségben vagy melléképületben kell tartózkodjon, a Btk. 226. § (1) bekezdés II. fordulatában szabályozott bűncselekmény esetén a jogalkotó nem írt elő ilyen feltételt.⁶⁹ Következésképpen, a cselekmény bűncselekménynek minősül abban az esetben is, ha egy személy magánbeszélgetését lehallgatják vagy rögzítik, miközben az egy lakásban, szobában vagy melléképületben tartózkodik, de akkor is, ha a bűncselekmény elkövetésének pillanatában a sértett

66 Ugyanezen véleményért ld. UDROIU: *i. m.*, 447.

67 BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 391–392; UDROIU: *i. m.*, 451.

68 Ugyanezen véleményért ld. UDROIU: *i. m.*, 447.

69 Ugyanezen véleményért ld. CIOCLEI: *i. m.*, 227; UDROIU: *i. m.*, 452; BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 392; DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 193; BODEA, BODEA: *i. m.*, 184–185; Georgina BODORONCEA, Valerian CIOCLEI, Irina KUGLAY, Lavinia Valeria LEFTERACHE, Teodor MANEA, Iuliana NEDELICU, Francisca-Maria VASILE: *Codul penal. Comentariu pe articole*, ed. 2, C.H. Beck, Bukarest, 2016, 622; Nicolae-Claudiu BULARDA, Alexis-Mihai ROMAN: *Violarăa vieții private prevăzută de art. 226 alin. (1) și (5) din Codul penal. Tipicitatea faptelor în cazul plasării, fără drept, a unor mijloace tehnice de înregistrare într-o instituție publică*, Revista Dreptul, 2023/12, 164–171, 168–169.

nyilvános helyen volt⁷⁰ (park, tér, üzlet, étterem, közintézmény vagy hatóság székhelye⁷¹ stb.). Amint azt a jogi tárgy elemzésekor hangsúlyoztam, a „magánbeszélgetés” fogalma a jelen lévő személyek között folytatott közvetlen beszélgetésekre korlátozódik. Következésképpen, annak ellenére, hogy a Btk. 226. § (1) bekezdése nem írja elő *expressis verbis*, hogy a magánbeszélgetést jelen lévő személyek között kell lefolytatni, ezen feltétel levezethető a Btk. 302. § (2) bekezdésében foglalt bűncselekményt szabályozó jogszabály szövegéből, amely a távközlési eszközökkel folytatott beszélgetésekre vonatkozik. Tehát ha egy távollévők között folytatott magánbeszélgetést távközlési eszközökkel hallgatnak le vagy rögzítenek, ezt a beszélgetést büntetőjogi értelemben „levezetésnek” kell minősíteni, amely a Btk. 302. § (2) bekezdése által nyújtott védelemben részesül, és nem valósítja meg a Btk. 226. § (1) bekezdés II. fordulatában foglalt bűncselekmény tényállási elemeit.⁷² A magánbeszélgetés lehallgatását vagy felvételét technikai eszközökkel kell megvalósítani. Abban az esetben, ha valaki két másik személy magánbeszélgetését természetes módon (a fülével) lehallgatja – közeledik hozzájuk, hogy meghallja az említett beszélgetést –, a cselekmény nem minősül bűncselekménynek. Egy magánbeszélgetés rögzítése csak technikai eszközökkel lehetséges.

Hangsúlyozták, hogy egy magánbeszélgetés rögzítése vagy lehallgatása természetes passzív alany többséget feltételez, ezért két személy között megvalósuló magánbeszélgetés lehallgatása vagy rögzítése egyetlen bűncselekményt valósít meg.⁷³

5.3. A Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt hangok, beszélgetések vagy képek közzététele, sugárzása, bemutatása vagy továbbítása [Btk. 226. § (2) bekezdés]

Hangsúlyozták, hogy a jelen bűncselekmény – amely, amint már említettem, a Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt bűncselekménytől különálló bűncselekmény – azt feltételezi, hogy egy lakásban, helyiségben vagy melléképületben tartózkodó személy tekintetében előzőleg már elkövették a magánélet megsértését, az illető személy lefényképezése, képének rögzítése vagy felvétele, illetve hangjának technikai eszközök útján történő lehallgatása vagy felvétele révén.⁷⁴ Az említett feltétel levezethető a terhelő norma tartalmából is, amelyben „*az (1) bekezdésben foglalt hangokra, beszélgetésekre vagy képekre*” tesz utalást a jogalkotó, azaz a Btk. 226. § (1) bekezdése alapján nyert hangokra, beszélgetésekre vagy képekre. Ebből úgy tűnhet, hogy az a következtetés vonható le,

70 Ugyanezen véleményért ld. BULARDA, ROMAN: *i. m.*, 169; SLÁVOIU: *i. m.*, 91; DAVID, JEBELEAN: *i. m.*, 66.

71 A joggyakorlatban megállapították, hogy a Btk. 226. § (1) és (5) bekezdésében foglalt bűncselekmény valósul meg abban az esetben, ha az elkövető jogtalanul helyezett el egy magánhatóság székhelyén az alkalmazottak közötti magánbeszélgetések rögzítése végett. Ld. Legfelsőbb Ítélő- és Semmitőszék, Büntető Kollégium, 2023. évi 92/A döntés, Idézi: BULARDA, ROMAN: *i. m.*, 164.

72 UDROIU: *i. m.*, 452; DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 193; BODEA, BODEA: *i. m.*, 185; SLÁVOIU: *i. m.*, 90; SABĂU, CIOIA: *i. m.*, 254. Megfogalmazták azt a véleményt is, miszerint a magánélet megsértésének bűncselekménye a telefonon folytatott magánbeszélgetésekre is kiterjed. Ld. MUREȘAN: *i. m.*, 80; DAVID, JEBELEAN: *i. m.*, 65.

73 BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 392–393.

74 CIOCLEI: *i. m.*, 227; BODORONCEA et al.: *i. m.*, 622.

miszerint a cselekmény nem minősül bűncselekménynek, ha a hangokat, beszélgetéseket vagy képeket jogosan birtokolja az elkövető.⁷⁵ A legfelsőbb bíróság azonban úgy döntött, hogy a magánélet megsértése bűncselekmény a Btk. 226. § (2) bekezdésében foglalt elkövetési magatartása megvalósításához nem szükséges, hogy az elkövető jogtalanul birtokolja a lakásban, helyiségben vagy melléképületben tartózkodó személyről, illetve ennek magánbeszélgetéseiről készült hangokat, beszélgetéseket vagy képeket.⁷⁶ A fentebb említett döntéssel kapcsolatban hangsúlyozták, hogy a legfelsőbb bíróság kiterjesztette a büntethetőség körét a lakásban, helyiségben vagy melléképületben jogosan vagy jogtalanul szerzett beszélgetések vagy képek jogtalan nyilvánosságra hozatalára, terjesztésére, bemutatására vagy továbbítására.⁷⁷

Az elemzett bűncselekmény a Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt hangok, beszélgetések vagy képek nyilvánosságra hozásával, közzétételével, bemutatásával vagy továbbításával⁷⁸ valósítható meg. A Btk. 226. § (2) bekezdésében felsorolt elkövetési magatartások alternatívák, ami azt jelenti, hogy egyrészt a bűncselekmény fennáll akkor is, ha egy elkövetési magatartás valósul meg, másrészt bűncselekményi egység áll fenn, ha az elkövető több alternatív magatartást valósít meg. A bűncselekmény megvalósulását nem befolyásolja, hogy a nyilvánosságra hozatal, közzététel, bemutatás vagy továbbítás egy vagy több személy sérelmére történik. A cselekmény nem minősül bűncselekménynek, amennyiben az elkövető a közösségi térben már megjelent információt továbbít (például az, aki egy korábban a médiában megjelent magánbeszélgetés tartalmát egy másik személy tudomására hozza).⁷⁹ Mivel személy elleni

75 Ugyanezen véleményért ld. BODEA Bogdan: *Considerații în legătură cu conținutul constitutiv al infracțiunilor de violare a vieții private în forma incriminată în alineatul (2) al articolului 226 din Codul penal*, Revista Dreptul, 2023/2, 153–164, 158–160; SLĂVOIU: *i. m.*, 95–96.

76 Legfelsőbb Ítélo- és Semmitőszék, Bizonyos büntetőjogi problémák megoldásáért felelős bírói tanács, (HP) 2021. évi 51. döntés. Ezen döntés meghozatala előtt a szakirodalomban megfogalmazták azon véleményt, miszerint a hangok, beszélgetések vagy képek, amelyekre a Btk. 226. § (2) bekezdése vonatkozik, származhat a Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt jogellenes tevékenységből, de jogszerű tevékenységből is. Ld. BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 398.

77 UDROIU: *i. m.*, 453.

78 A szakirodalomban meghatározták a nyilvánosságra hozatal, közzététel, bemutatás és továbbítás fogalmát. Az egyik szerző véleménye szerint a nyilvánosságra hozatal egy másik személy tudomására hozását jelenti, míg a közzététel terjesztést vagy szétszórást jelent. A bemutatás megjelenítést, vizsgálatra bocsátást, míg a továbbítás a mások részére történő kommunikációt jelenti. Ld. DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 194. Egy másik szerző véleménye szerint a nyilvánosságra hozatal az információ egy másik személyhez való közvetlen továbbítását, míg a közzététel az információ tömegkommunikációs eszközökön keresztül történő, meghatározatlan számú személyhez történő eljuttatását jelenti. A bemutatás az információk korlátlan számú személyhez történő közvetlen közlését, míg a továbbítás az információ másik személyhez történő közlését jelenti távközlés útján. Ld. BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 398. Egy utolsó vélemény alapján a nyilvánosságra hozatal azt jelenti, hogy a hangok, beszélgetések vagy képek tartalmát egy adott harmadik személyhez eljuttatják, míg a közzététel azt feltételezi, hogy a hangok, beszélgetések vagy képek tartalmát több, meg nem határozott személy számára bármilyen módon (pl. újság, tévé, weboldal, Facebook, Instagram) felfedik. A bemutatás a hangok, beszélgetések vagy képek megjelenítését, míg a továbbítás a hangokat, beszélgetéseket vagy képeket rögzítő eszköz adott személy vagy nyilvánosság részére történő átadását jelenti. Ld. UDROIU: *i. m.*, 453.

79 BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 398.

bűncselekményről van szó, abban az esetben, ha a nyilvánosságra hozatal, közzététel, bemutatás vagy továbbítás több személy sérelmére történik, bűnhalmazat áll fenn.⁸⁰ A szakirodalomban felvetődött azon személy tettének büntetőjogi jelentősége, aki – miután részére továbbítottak egy, a Btk. 226. § (1) bekezdése alapján beszerzett hangot, beszélgetést vagy képet, és mielőtt ez az információ nyilvánossá vált volna, például közzététel révén – más személy számára továbbítja, nyilvánosságra hozza vagy közlésezi az így nyert információt. Egyetértek azzal a véleménnyel,⁸¹ miszerint a fentebb említett személy tette bűncselekménynek minősül, amennyiben tudta, hogy az információ a Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt bűncselekmény elkövetéséből származik, ugyanis a jogalkotó egy általános diszkréciós kötelezettséget ír elő annak érdekében, hogy a magánjellegű adat ne alakuljon át közérdekű adattá.

Hangsúlyozták, hogy a jogok és szabadságok bírója által kibocsátott engedély alapján felvett magánbeszélgetés olyan személy által történő nyilvánosságra hozatala, aki ezeket munkaköri feladatai ellátása révén ismeri meg, a Btk. 304. § (1) bekezdése által szabályozott titkos vagy nem nyilvános hivatali információk felfedésének vagy a Btk. 277. § (2) bekezdésében foglalt igazságszolgáltatás érdekeinek kompromittálásának minősül.⁸²

5.4. Hang- vagy képrögzítésre alkalmas technikai eszközök elhelyezése a Btk. 226. § (1) és (2) bekezdésében foglalt bűncselekmények elkövetésének céljából [Btk. 226. § (5) bekezdés]

A Btk. 226. § (5) bekezdése egy akadály-bűncselekményt szabályoz. „*Elhelyezés*” alatt audio- vagy videotechnikai eszközök beszerelését vagy telepítését értjük a Btk. 226. § (1) vagy (2) bekezdésében foglalt bűncselekmények elkövetése céljából. Ezeket a technikai eszközöket az elkövető elhelyezheti a sértett lakásán, helyiségén vagy melléképületén belül (például álcázott vagy rejtett mikrofonok, web- vagy videókamerák) vagy ezeken kívül (például oszlopra helyezett térfényképező kamera, amelyet a sértett lakásának ablaka felé irányítanak, vagy egy pad alatt elhelyezett mikrofon magánbeszélgetés rögzítése céljából). Abban az esetben, ha a műszaki eszközöket egy lakásban, helyiségben vagy melléképületben helyezik el, és az elkövető a fentebb említett helyiségekbe az azt használó személy beleegyezése nélkül hatol be, a Btk. 226. § (5) bekezdése által szabályozott bűncselekmény és a Btk. 224. §-ában foglalt magánlaksértés között bűnhalmazat valósul meg. Az elemzett bűncselekmény megvalósulásához nem szükséges, hogy a technikai eszközöket elhelyező aktív alany legyen az, aki később ezen eszközök segítségével hang- vagy képfelvételt készít. Ha azonban a felvételt az a személy végzi, aki korábban a felvevő eszközt elhelyezte, a Btk. 226. § (5) bekezdésében, illetve a Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt bűncselekmények közötti bűnhalmazat valósul meg. A Btk. 226. § (5) bekezdésében szabályozott cselekmény természeténél fogva előkészületnek minősül, amelyet a Btk. 226. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt bűncselekmények megvalósítása céljából követtek el, azonban a jogalkotó ezen cselekmények önálló bűncselekményként történő

⁸⁰ *Uo.*, 397.

⁸¹ *Uo.*, 399.

⁸² UDROIU: *i. m.*, 453.

szabályozása mellett döntött.⁸³ A Btk. 226. § (5) bekezdésében szabályozott bűncselekmény eszköz-bűncselekménynek minősül, amely által a Btk. 226. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt cél-bűncselekményeket kívánja megvalósítani az elkövető.⁸⁴

Hangsúlyozták, hogy technikai eszközök jogtalan elhelyezése egy személy helyének beazonosítása céljából nem valósítja meg a Btk. 226. §-ában szabályozott bűncselekmény tárgyi oldalát.⁸⁵

A joggyakorlatban úgy döntöttek, hogy a Btk. 226. § (1) és (5) bekezdésében szabályozott bűncselekmény megvalósulásának nem feltétele a magánbeszélgetések bizonyos adathordozón való tárolása, elegendő, ha a hangrögzítésre szolgáló technikai eszközt jogtalanul elhelyezik egy magánbeszélgetés rögzítése céljából.⁸⁶

A Btk. 226. § (1), (2) és (5) bekezdéseiben szabályozott három bűncselekmény megvalósulásának közös feltétele ezek „jogtalan” elkövetése. Következésképpen, amennyiben ezen cselekmények elkövetését jogszabály teszi lehetővé, nem valósul meg bűncselekmény.

A Be. 138. § (1) bekezdése felsorolja a technikai megfigyelés különleges eszközeit, beleértve a videó-, hang- vagy fényképes megfigyelést, illetve a Be. 138. § (6) bekezdése alapján a „*videó, hang vagy fényképes megfigyelés*” kifejezés személyek fényképezését, beszélgetéseik, mozgásaik vagy egyéb tevékenységeik megfigyelését vagy rögzítését jelenti, amely technikai megfigyelésnek minősül. Ezen technikai megfigyelést a Be. 139. § (1) bekezdése alapján rendeli el a jogok és szabadságok bírója, ha a Be. 139. § (2) bekezdésében foglalt súlyos bűncselekmény előkészítésének vagy elkövetésének megalapozott gyanúja merül fel. Amennyiben a Be. 138–146. §-aiban foglalt feltételek és eljárási szabályok teljesítése mellett, a Be. 142. § (1) bekezdésében nevesített személyek (ügyész, nyomozó hatóság, a rendőrség különleges dolgozói) technikai eszközöket helyeznek el a megfigyelésre feljogosító engedélyben foglalt helyeken egy személy képének vagy magánbeszélgetéseinek felvétele céljából, majd ezen eszközök vagy esetleg más eszközök segítségével az engedélyben szereplő személyt lefényképezik, lehallgatják, illetve annak képét vagy hangját felveszik, nem valósul meg a magánélet megsértésének bűncselekménye. Mi több, a Be. 140. § (5) bekezdés h) pontja előírja, hogy a magánterületeken történő videó-, hang- vagy fényképes megfigyelés elrendelése esetén az engedélynek tartalmaznia kell a nyomozó hatóságok azon felhatalmazását, miszerint behatolhatnak a magánterületekre a megfigyeléshez használt technikai eszközök aktiválása vagy hatástalanítása céljából.

A Be. 139. § (3) bekezdése értelmében „*a jelen fejezetben foglalt felvételek, amelyeket a felek vagy más személyek készítettek, bizonyítási eszköznek minősülnek, amennyiben ezek az általuk harmadik személlyel folytatott beszélgetéseikre vonatkoznak*”. Következésképpen, a büntetőeljárási szabályok alapján bizonyítási eszköznek minősül például egy magánbeszélgetést folytató személy által, a beszélgetőpartner beleegyezése nélkül készített

83 Uo., 454; BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 401; DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 195; BULARDA, ROMAN: *i. m.*, 170; SLĂVOIU: *i. m.*, 97; MUREȘAN: *i. m.*, 81.

84 CIOCLEI: *i. m.*, 228; BODORONCEA et al.: *i. m.*, 622.

85 UDROIU: *i. m.*, 454–455.

86 Legfelsőbb Ítélő- és Semmitőszék, Büntető Kollégium, 2023. évi 92/A döntés, Pandectele Române, 2023/3, 137–140.

hangfelvétel. Úgy gondolom, hogy a fentebb említett jogszabály nem akadály a 226. § (1) bekezdésében foglalt cselekmény büntethetőségének, ugyanis nem jogosítja fel a magánbeszélgetést folytató személyt, hogy a beszélgetőpartner beleegyezése nélkül rögzítse a beszélgetést, kizárólag azt állapítja meg, hogy büntetőeljárás-jogi szempontból az illető felvétel felhasználható bizonyítási eszközként.⁸⁷ Ebben az esetben, a büntetőtörvényben foglalt cselekmény jogellenessége kizárható lenne a Btk. 226. § (4) bekezdés a) pontja alapján, amennyiben az elkövető igazolni tudja, hogy a beszélgetés felvételéhez egy jogos érdek fűződik.

A hollywoodi filmekben megszokhattuk, hogy számos akciójelenetben a magánnyomozók megfigyelik bizonyos személyek lakását, audio- vagy videófelvételeket készítenek egy lakásban tartózkodó személyről, majd az így nyert fényképeket és felvételeket az ügyfélnek továbbítják. Felmerül a jogos kérdés, hogy a magánnyomozó törvényesen folytathat-e ilyen tevékenységeket Romániában is? A válasz az, hogy nem.⁸⁸ A 2003. évi 329. törvény 11. § (1) bekezdése értelmében „*szakmája gyakorlása során a magánnyomozó személyekkel, dolgokkal, cselekményekkel, adatokkal vagy körülményekkel kapcsolatosan vizsgálatot végezhet az állampolgárok jogainak és szabadságainak, illetve a jogszabályok szigorú tiszteletben tartása mellett*”, ugyanakkor az említett törvény 12. § b) pontja értelmében „*a magánnyomozó a következő kötelezettségeket kell betartsa: olyan nyomozási módszereket és eszközöket kell alkalmazzon, amelyek révén nem sérti a jogszabályokat és az állampolgárok jogait és szabadságait*”. A 2003. évi 329. törvény alkalmazásáról szóló 2004. október 7-i Norma 7.1. § c) és d) pontja értelmében az alábbi cselekmények tilosak a magánnyomozó számára: a zárt magánterületen folytatott beszélgetések rögzítése, fotó-, videomegfigyelés magánterületen elhelyezett technikai eszközök révén, míg ugyanazon norma 6.1. §-a előírja, hogy „*a szakmája gyakorlása során, a magánnyomozó vizsgálatot és megfigyelést végezhet közvetlen megfigyelés, fényképezés, audio-video rögzítés révén és bizonyos közintézmények irattárából és nyilvántartásaiból adatokat kérhet, amelyek, a törvény értelmében, nem titkosak és nem sértik a személy intim, családi vagy magánéletét, illetve egyéb alapvető jogokat vagy szabadságokat*”. A fentebb ismertetett jogszabályok együttes értelmezéséből kiderül, hogy egyrészt, a magánnyomozó számára tilos a zárt magánterületen folytatott beszélgetések rögzítése és fotó-, videomegfigyelés magánterületen elhelyezett technikai eszközök révén, másrészt a magánnyomozó számára tilos minden olyan módszer vagy eszköz alkalmazása, amely a jogszabályokat vagy a személyek jogait és szabadságait sérti. Más szavakkal, a magánnyomozót a törvény nem jogosítja

87 Ezzel kapcsolatosan az EJEB megállapította, hogy „*a hatóságok megsértik a magánélethez való jogot, amennyiben magánszemélyeket vesznek igénybe a büntetőeljárás során felhasználandó bizonyítékok beszerzése céljából, még abban az esetben is, ha ezen személyeknek lehetőségük volt a felvételek hatósági beavatkozás nélkül történő megvalósítására [...] Megjegyezték, hogy egy ezzel elmentéses következtetés lehetővé tenné a nyomozást végző hatóság számára, hogy az EJEE magánügynők felhasználása tekintetében előírt kötelezettségek teljesítése alól kivonja magát*”. Ld. EJEB, *M.M. kontra Hollandia*, 39339/98. számú megkeresés, (2003. április 8), Idézi: UDROIU, PREDESCU: *i. m.*, 819. Hangsúlyozták, hogy a Be. 139. § (3) bekezdése alapján beszerzett felvételek bizonyítási eszközként történő felhasználása a büntetőeljárásban nem minősül magánélet megsértése bűncselekménynek. Ld. UDROIU: *i. m.*, 454.

88 Ugyanezen véleményért ld. DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 194; BODEA, B. BODEA: *i. m.*, 185; SLĂVOIU: *i. m.*, 85; SABĂU, CIOIA: *i. m.*, 252.

fel a Btk. 226. § (1), (2) és (5) bekezdéseiben foglalt cselekmények valamelyikének megvalósítására. Következésképpen a magánnyomozó az ügyfél által megjelölt személyt nyilvános vagy lakhelynek nem minősülő helyeken kell közvetlenül megfigyelje, fotózza vagy rögzítse audio-videó készülék révén, azzal a feltétellel, hogy a megfigyelés elég diszkrét legyen ahhoz, hogy ne keltsen a megfigyelt személyben félelmet, mivel ellenkező esetben a magánnyomozó a Btk. 208. § (1) bekezdésében foglalt bűncselekmény elkövetése miatt felel.

A Btk. 226. § (1) bekezdésében szabályozott bűncselekmény tekintetében az eredményt a jogalkotó a jogi norma szövegében nevesíti azáltal, hogy „a magánélet megsértése” kifejezést használja, ami egyértelműen arra enged következtetni, hogy egy eredmény-bűncselekménnyel állunk szemben.⁸⁹ A Btk. 226. § (2) és (5) bekezdésében szabályozott bűncselekmények tekintetében a jogalkotó már nem nevesíti az eredményt a jogszabály szövegében. Úgy gondolom, hogy ezen bűncselekmények esetén az eredmény a sértett magánéletét fenyegető veszélyállapot kialakulása, tehát ez esetben egy veszélyeztetési bűncselekménnyel állunk szemben.

Mivel a Btk. 226. § (1) bekezdésében szabályozott bűncselekmény egy eredmény-bűncselekmény, szükséges a cselekmény és az eredmény közötti *okozati összefüggés* igazolása.

Mivel a Btk. 226. § (2) és (5) bekezdéseiben szabályozott bűncselekmények veszélyeztetési bűncselekmények, az okozati összefüggést nem kell igazolni, ez a bűncselekmény elkövetéséből következik.

6. A bűncselekmény alanyi oldala

A Btk. 226. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt bűncselekmények egyenes vagy eshetőleges szándékkal követhetők el. Ami a Btk. 226. § (5) bekezdésében foglalt bűncselekményt illeti, annak ellenére, hogy a cselekményt a tettes egy adott célzattal követi el, mivel a célzat nem a bűncselekmény alanyi, hanem annak tárgyi oldalára vonatkozik, ez eshetőleges szándékkal is megvalósítható.⁹⁰

7. A bűncselekmény alakzatai

A Btk. 226. § (1) bekezdésében szabályozott bűncselekmény a magánélet megsértése pillanatában lesz befejezett, míg a Btk. 226. § (2) és (5) bekezdéseiben foglalt

⁸⁹ UDROIU: *i. m.*, 455; CIOCLEI: *i. m.*, 228.

⁹⁰ CIOCLEI: *i. m.*, 228; BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 403; MUREȘAN: *i. m.*, 82. A szakirodalomban olyan véleményt is megfogalmaztak, amely alapján a Btk. 226. § (5) bekezdésében foglalt bűncselekmény kizárólag egyenes szándékkal követhető el. Ld. UDROIU: *i. m.*, 456; DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 195; BODEA, BODEA: *i. m.*, 186; SLĂVOIU: *i. m.*, 99; DAVID, JEBELEAN: *i. m.*, 70.

bűncselekmények az elkövetési magatartás megvalósításának pillanatában lesznek befejezettek.

A kísérlet lehetséges, de nem büntetendő.

A magánélet megsértése bűncselekmény folytatólagos formában is elkövethető.

8. A bűncselekmény súlyosított formái

A 2023. évi 171. törvény a Btk. 226. § (2) bekezdésében foglalt bűncselekmény egy súlyosított formáját szabályozta, pontosabban a Btk. 226. § (2¹) bekezdésében foglalt súlyosított formát. Ezzel a súlyosított formával kapcsolatosan megjegyezték, hogy ez valójában a nem konszenzusos (bosszú) pornográfia különleges, súlyosított szabályozása.⁹¹ Ezen súlyosított forma tekintetében, akárcsak a bűncselekmény Btk. 226. § (2) bekezdésében foglalt alapesete tekintetében, az elkövetési magatartás nyilvánosságra hozatal, közzététel, bemutatás vagy továbbítás révén valósul meg. A két büntető norma közötti különbséget a nyilvánosságra hozatal, közzététel, bemutatás vagy továbbítás tárgya képezi. Így a Btk. 226. § (2) bekezdésében foglalt bűncselekmény esetén az elkövetési magatartás bármely, a Btk. 226. § (1) bekezdésében foglalt hangra, beszélgetésre vagy képre vonatkozik, míg a Btk. 226. § (2¹) bekezdésében foglalt súlyosított forma esetén a cselekmény kizárólag egy azonosított vagy azonosítható személy intim képére vonatkozik, tehát nem hangokra és beszélgetésekre. A Btk. 226. § (2²) bekezdése értelmében „*intim képnek*” minősül egy meztelen személy képének bármilyen reprodukciója, attól függetlenül, hogy mire rögzítik, amennyiben az illető személy részben vagy teljesen felfedi nemi szerveit, ánuszt, szeméremterületét, vagy, a nők esetén, a mellüket is, vagy amennyiben az illető személy egy szexuális aktusban vesz részt. Hangsúlyozták, hogy az „*intim kép*” kifejezés lefedi a teljes vagy részleges meztelenséget, annak szexuális összetevőjével vagy anélkül, ezért nem szükséges, hogy az érintett személy szexuális aktusban vegyen részt.⁹² Amennyiben az érintett személy szexuális aktusban vesz részt, annak képe intimnek minősül függetlenül attól, hogy az illető személy meztelen vagy sem.⁹³

Az elkövetési magatartás egyik kiegészítő feltétele, hogy az intim kép nyilvánosságra hozatala, közzététele, bemutatása vagy továbbítása a sértett személy beleegyezése nélkül valósuljon meg, és alkalmas legyen arra, hogy ennek lelki traumát okozzon (például szorongás, depresszió, szégyenérzet, álmatlanság), vagy sértse annak képmáshoz

91 UDROIU: *i. m.*, 444. A Btk. 226. § (2¹) bekezdésében foglalt súlyosított forma 2023. évi 171. törvény által történő szabályozása előtt, egy személy intim képének nyilvánosságra hozatala, közzététele, bemutatása vagy továbbítása, annak beleegyezése nélkül, a Btk. 226. § (2) bekezdésében foglalt bűncselekmény alapesetét valósította meg. Ld. Kolozsvári Ítéltábla, Büntető Kollégium, 2020. évi 1225. döntés és Nagyváradai Bírótság, Büntető Kollégium, 2020. évi 1395. határozat, Idézi: BODEA, *Considerații...*, *i. m.*, 157–158.

92 UDROIU: *i. m.*, 456–457.

93 *Uo.*, 457.

való jogát (például egy közszereplő meztelen képének médiában történő közzététele). Következésképpen az elemzett feltétel csak azt követeli meg, hogy a cselekmény alkalmas legyen arra, hogy a sértett számára lelki traumát okozzon vagy sértse annak képmáshoz való jogát, és nem szükséges, hogy ez az eredmény meg is valósuljon.

Megjegyezték, hogy a bűncselekmény abban az esetben is fennáll, amennyiben a megjelenített személy beleegyezett az intim kép rögzítésébe, vagy éppen maga osztotta meg azt szándékosan egy szűkebb körben.⁹⁴

9. Jogellenességet kizáró okok

A Btk. 226. § (4) bekezdése négy olyan helyzetet szabályoz, amelyek esetén „*az elkövetett cselekmény nem minősül bűncselekménynek*”. Ezen helyzetek jogi természete tekintetében több vélemény is napvilágot látott: egyes szerzők véleménye szerint a „*bűncselekmény nem létezését feltételező okkal*” állunk szemben,⁹⁵ más szerzők véleménye alapján ezen helyzetek a „*bűncselekményt zárják ki*”,⁹⁶ míg más szerzők azt állítják, hogy az elemzett helyzetek „*különleges jogellenességet kizáró okok*”,⁹⁷ és végül elhangzott azon álláspont is, miszerint a „*bűncselekmény tárgyi oldalát kizáró különleges okokkal*”⁹⁸ vagy „*negatív büntethetőségi feltételekkel*”⁹⁹ állunk szemben. Úgy gondolom, hogy a „*bűncselekmény nem létezését feltételező okok*”, illetve a „*bűncselekményt kizáró okok*” kifejezések használata jogi terminológia szempontjából nem megfelelő. Meglátásom szerint az elemzett helyzetek különleges jogellenességet kizáró okok, ami azt feltételezi, hogy az elkövetett cselekmény büntetőjogi normába ütközik, vagyis teljesül annak alanyi oldala, viszont a Btk. 226. § (4) bekezdésében foglalt helyzetek kizárják a bűncselekmény jogellenességét.¹⁰⁰ Következésképpen ezen helyzetek nem „*zárják ki a bűncselekményt*”, csak annak jogellenességét. A szakirodalomban hangsúlyozták,¹⁰¹ hogy a Btk. 226. § (4) bekezdésében szabályozott helyzetek nem alkalmazandóak a Btk. 226. § (5) bekezdésében foglalt cselekményre, hanem kizárólag a Btk. 226. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt cselekményekre vonatkoznak.

94 *Uo.*, 457.

95 ANTONIU et al.: *i. m.*, 265.

96 CIOCLEI: *i. m.*, 229.

97 DOBRINOIU, NEAGU: *i. m.*, 195; BODEA, BODEA: *i. m.*, 187; SLĂVOIU: *i. m.*, 99; MUREȘAN: *i. m.*, 82.

98 UDROIU: *i. m.*, 458. A fentebb említett vélemény alapján a 226. § (4) bekezdésében szabályozott helyzetek a bűncselekmény tárgyi oldalát a cselekmény jogtalan jellegének hiánya miatt kizárják.

99 BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 393.

100 A szakirodalomban megfogalmazták azt a véleményt is, miszerint a fentebb említett helyzetek nem a bűncselekmény jogellenességét, hanem annak tárgyi oldalát zárják ki. Ld. UDROIU: *i. m.*, 458.

101 CIOCLEI: *i. m.*, 229; UDROIU: *i. m.*, 458. Elhangzott azon vélemény is, miszerint a különleges jogellenességet kizáró okok a Btk. 226. § (5) bekezdésében szabályozott cselekmény elkövetése esetén is alkalmazandóak. Ld. MUREȘAN: *i. m.*, 82.

9.1. A hangokat, beszélgetéseket vagy képeket az elkövető a sértettel való találkozása során ragadta meg, amennyiben egy jogos érdek érvényesítésével tudja igazolni [Btk. 226. § (4) bekezdés a) pont]

Mindaddig, amíg a jogalkotó „a sértettel való találkozás”, és nem a „találkozás, amelyen jelen volt a sértett is” kifejezést használja, úgy gondolom, hogy a jogellenességet kizáró ok érvényesüléséhez szükséges, hogy a sértettnek tudomása legyen arról, hogy az elkövető az illető találkozáson jelen van.¹⁰² Emellett szükséges, hogy az elkövető, egyedül vagy más személlyel együtt, ténylegesen találkozzon a sértettel, ugyanis nem elegendő, ha csupán mindketten jelen voltak egy adott magánrendezvényen, ahol azonban nem kommunikáltak egymással. Ez a jogellenességet kizáró ok alkalmazandó például, amennyiben az elkövető részt vett egy magánrendezvényen, amelyet a sértett szervezett, ahová őt maga a sértett hívta meg (születésnap, keresztelő stb.), vagy egy olyan rendezvényen, amelyet nem a sértett szervezett, de ahol az elkövető találkozott a sértettel (például egy karitatív bál), vagy abban az esetben, ha csak a sértett és az elkövető találkoztak akár más személyek társaságában. Következésképpen ezen jogellenességet kizáró ok nem alkalmazandó abban az esetben, ha például az elkövető és a sértett ugyanazon magánrendezvényen vesz részt, de nem találkoznak, vagy az elkövető titkon vesz részt a sértett által szervezett rendezvényen (az elkövető például paparazzi vagy újságíró). Tekintettel arra, hogy a sértett csak az elkövetővel való találkozásba egyezett bele – és nem abba, hogy őt lefényképezzék vagy felvegyék –, az elkövetőnek egy jogos érdekléssel kell igazolnia a sértett magánéletének fényképezéssel vagy felvétellel történő megsértését. Ez a jogos érdek lehet például bizonyíték gyűjtése annak érdekében, hogy az elkövető igazolni tudja a sértett által irányába megfogalmazott igények vagy vádak megalapozatlanságát. Az elemzett jogellenességet kizáró ok összhangban van a Be. 139. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezésekkel, amelyek lehetővé teszik a más személyekkel folytatott beszélgetések bizonyítási eszközként történő felhasználását, amennyiben a harmadik személyekkel megvalósuló beszélgetést maga a felvételt készítő személy folytatta. Mindezek ellenére, amennyiben az elkövető a saját beszélgetéseit nem önszántából rögzíti, hanem a nyomozó hatóságok kérelmére, az érdek már nem jogos, ugyanis ez ellentétben áll a Be. 101. § (3) bekezdésében szabályozott bizonyítékok lojális beszerzésének elvével. Fontos megjegyezni, hogy a Btk. 226. § (1) és (2) bekezdésében foglalt bűncselekmények jogellenes jellegének kizárása céljából a média képviselői nem hivatkozhatnak a nyilvánosság információhoz való jogára a közszereplők magánéletével kapcsolatosan. A *Von Hannover v. Németország* ügyben az EJEB megállapította, hogy a nyilvánosságot nem illeti egy olyan jogos érdek, amely alapján

¹⁰² Ugyanezen véleményért ld. DAVID, JEBELEAN: *i. m.*, 70. A szakirodalomban megjegyezték, hogy a bűncselekmény tárgyi oldala nem valósul meg, ugyanis a sértett beleegyezik, hogy a hangokat, beszélgetéseket vagy képeket rögzítő személy jelen legyen a sértett magánélethez való jogának gyakorlását feltételező találkozáson, így nem beszélhetünk a magánélet jogtalan megsértéséről. Ld. BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 393.

betekintést nyerhetnének a közszereplők magánéletébe.¹⁰³ Következésképpen, a közszereplők magánéletének megsértése azáltal, hogy az újságírók és paparazzik olyan tevékenységek során fényképezik és filmezik őket, amelyek a magánélet gyakorlását feltételezik, nem igazolható semmilyen jogos érdekkal.

9.2. A sértett kifejezetten azzal a szándékkal cselekedett, hogy az elkövető lássa vagy meghallja [226. § (4) bekezdés b) pont]

Az Emberi Jogok Európai Bizottsága hangsúlyozta,¹⁰⁴ hogy az EJEE 8. §-a által biztosított, magánélet tiszteletben tartására vonatkozó garancia csak akkor vehető igénybe, ha a garancia kedvezményezettje ragaszkodik a magánélet titokban tartásához. Tehát amennyiben az érintett személy saját elhatározásából nyilvánossá teszi magánéletét, az EJEE által biztosított garancia megszűnik. Következésképpen egy személy csak abban az esetben sérelmezheti azt, hogy egy jogszabály sérti magánélethez való jogát, amennyiben önmaga nem tette nyilvánossá magánéletét. Például ha a házastársak közötti veszekedés alkalmával az egyik házastárs kinyitja a lakás ablakát, hogy a járókelők hallják, miként viselkedik a másik házastárs, nem valósul meg bűncselekmény, ha a járókelő rögzíti a veszekedés hanganyagát. Ugyanakkor nem minősül jogellenesnek, ha valaki lefényképez egy nőt, aki azért nyitotta ki az ablakot, hogy a járókelők megcsodálják a testét, miközben levetkőzik vagy éppen fürdőruhában napozik az erkélyen.

9.3. Az elkövető bűncselekmény elkövetését ragadja meg, vagy hozzájárul egy bűncselekmény elkövetésének bizonyításához [226. § (4) bekezdés c) pont és (41) bekezdés]

Ezen jogellenességet kizáró ok megfogalmazása nem a legmegfelelőbb, ugyanis az „elkövető” fogalmának konkrét meghatározása hiányában megnehezíti a jogszabály egységes értelmezését, és indokolatlanul kiterjesztheti a jogellenességet kizáró ok alkalmazási körét.¹⁰⁵ Felmerül a kérdés, hogy az „elkövető” lehet-e egy köztisztviselő, aki nyomozó hatósági minőségben jár el. Úgy gondolom, hogy a válasz nem, mivel az „elkövető” egy olyan személy kell legyen, aki a „megfigyelési” tevékenység pillanatában nem rendelkezik igazságügyi hatósági minőséggel. Következésképpen, amennyiben egy személy, aki nyomozó hatósági minőséggel rendelkezik, és a jogok és szabadságok bírója által kibocsátott engedély hiányában folytat technikai megfigyelést, nem hivatkozhat erre a jogellenességet kizáró okra a büntetőjogi felelősség alóli mentesítés céljából.

Hangsúlyozták, hogy a jelen jogellenességet kizáró ok alkalmazása érdekében nem szükséges, hogy a büntető törvénybe ütköző cselekmény bűncselekmény is legyen.¹⁰⁶

103 EJEB, *Von Hannover kontra Németország*, 59320/00. számú megkeresés (2004. június 24.), Idézi: Frédéric SUDRE, Jean-Pierre MARGUENAUD, Joel ANDRIANTSIMBAZOVINA, Adeline GOUTTENOIRE, Michel LEVINET: *Marile hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului*, Rosetti International, Bukarest, 2011, 361–362.

104 EJEB, *Johnson kontra Egyesült Királyság*, 10389/83. számú megkeresés (1976. július 17.), Idézi: BÎRSAN: *i. m.*, 605.

105 BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 395.

106 UDROIU: *i. m.*, 459; SLĂVOIU: *i. m.*, 102; MUREȘAN: *i. m.*, 83; DAVID, JELELEAN: *i. m.*, 71.

A szakirodalomban¹⁰⁷ helyesen jegyezték meg, hogy az elemzett jogellenességet kizáró ok csak a büntető törvénybe ütköző cselekményt megragadó vagy annak bizonyításhoz hozzájáruló megfigyelési cselekmény tekintetében alkalmazandó. Következésképpen, amennyiben a Btk. 226. § (1) bekezdésében szabályozott cselekmények elkövetése nem spontán módon történik, hanem egy adott időintervallumon keresztül, amely megelőzi a megragadás pillanatát – mivel ez egy „*tervezett megragadásnak*” minősül – csak a büntető törvénybe ütköző cselekmény elkövetésének pillanatát megragadó cselekmény esik a Btk. 226. § (4) bekezdés c) pontjában szabályozott jogellenességet kizáró ok hatálya alá. Például amennyiben egy egyetemi hallgató egy térfigyelő kamerát helyez el a tanára lakásán azon célból, hogy megragadja a pillanatot, amikor a tanárt egy másik hallgató megvesztegeti, a jogellenességet kizáró ok hatálya alá csak a vesztegetés elfogadása pillanatának felvétele esik, az említett pillanat előtt végzett felvételek, illetve a térfigyelő kamera elhelyezése jogellenesnek minősül.

9.4. Olyan közérdekű cselekményeket ragad meg, amelyek jelentőséggel bírnak a közösség életében, és amelyek nyilvánosságra hozatala nagyobb előnyt jelent a közösség számára, mint a sértett számára okozott kár [226. § (4) bekezdés d) pont]

A szakirodalomban hangsúlyozták,¹⁰⁸ hogy a jelen jogellenességet kizáró ok „*meg kívánja oldani ezen magatartások által generált legfőbb konfliktust, azaz a magánélet sajtó általi megsértését, a közvélemény információhoz való joga és a sajtószabadság nevében [...] egyéb útmutatás hiányában, a jelen negatív feltétel szerkezetébe tartozó elemeket az EJEB sajtószabadság korlátaira vonatkozó joggyakorlata határozza meg*”. Mindaddig, amíg az elemzett jogszabályt egy magas szintű általánosság jellemzi, és nem nyújt semmilyen útmutatást arra vonatkozóan, hogy melyek azok a közérdekű cselekmények, amelyek egy személy magánéletének megsértését indokoltta teszik, egyértelmű, hogy a jelen jogellenességet kizáró ok helyes és egységes alkalmazása érdekében a nemzeti bírónak az EJEB joggyakorlatát kell figyelembe vennie. Ebben a kontextusban a *Von Hannover v. Németország*¹⁰⁹ úgy meghatározó, ugyanis az EJEB ebben az ügyben taglalja a nyilvánosság közszereplők magánéletének média révén történő informáláshoz fűződő jogos érdekének problematikáját. A fentebbi ügy elbírálása során az EJEB a „*jogos elvárás*” fogalmát használta, amely alapján minden személy, még akkor is, ha az a nagyközönség számára ismert, számíthat magánéletének tiszteletben tartására még nyilvános kontextusban is. A szakirodalomban megjegyezték,¹¹⁰ hogy „*a képmáshoz való jog elismerése úgy tűnik alkalmas arra, hogy a demokrácia őrző kutyái fogait kissé lecsiszolja, amennyiben ezek összekeverik a nyilvános vitát a nyilvánosság kétes kíváncsiságával [...] Mostantól nehezebb lesz a fényképészeknek, hogy a közvitához hozzájáruljanak, amelyet a jó és a rossz közzététel közötti elkülönítés kritériumaként állapítottak meg*”. A *Von Hannover* ügyben az

107 BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 395; UDROIU: *i. m.*, 459.

108 BOGDAN, ȘERBAN: *i. m.*, 396.

109 EJEB, *Von Hannover kontra Németország*, 59320/00. számú megkeresés (2004. június 24.), idézi: SUDRE et al.: *i. m.*, 359–366.

110 SUDRE et al.: *i. m.*, 366.

EJEB hangsúlyozta, hogy a nyilvánosság nem rendelkezik olyan jogos érdekekkel, amely felruházná arra, hogy ismerje egy magánszemély tartózkodási helyét, még akkor is, ha az illető egy közszereplő, vagy arra, hogy tudja, miként viselkedik az említett személy általában a magánéletében, függetlenül attól, hogy az illető személy esetleg olyan helyeken is megjelenik, amelyek nem minősíthetők „*elszigeteltnek*”. Még akkor is, ha a nyilvánosság ezen érdeke létezik, miként a fényképeket és cikkeket közlő folyóiratok kereskedelmi érdeke is létezik, az EJEB szemszögéből ezen érdekeknek el kell tűnniük a magánélethez való jog tényleges védelme előtt. Fényképek készítése és azok különböző folyóiratokban történő közzététele egy olyan személyről, aki nem tölt be hivatalos tisztséget, nem járulnak hozzá a közvitához mindaddig, amíg ezek kizárólag az illető személy magánéletének részleteire vonatkoznak. Következésképpen a nyilvánosság kíváncsiságának kielégítése egy közismert személy magánéletével kapcsolatosan nem járulhat hozzá a társadalom bármilyen közérdekű vitájához.¹¹¹

A *Haldimann és mások v. Svájc*¹¹² egy másik ügy, amely az elemzett kontextusban különleges jelentőséggel bír. Ebben az ügyben az újságírók rögzítették egy brókerrel folytatott beszélgetésüket, annak beleegyezése nélkül, majd riportot készítettek a magánbiztosításokat értékesítő brókerek által szolgáltatott tanácsok alacsony színvonaláról, amelyek révén a fogyasztók jogai sérülnek. Az EJEB hangsúlyozta, hogy az EJE 10. § 2 bekezdése nem teszi lehetővé a szólásszabadság korlátozását a közérdeket érintő problémák tekintetében. Következésképpen, annak ellenére, hogy a lefilmezett bróker nem volt közszereplő és nem egyezett bele abba, hogy lefilmezzék – és ezáltal észszerű módon bízhatott a találkozás magánjellegében –, az EJEB úgy ítélte meg, hogy az újságírók riportja nem a bróker személyére összpontosított, hanem egy bizonyos szakmai kör által alkalmazott kereskedelmi gyakorlatra. Az EJEB úgy ítélte meg, hogy a bróker magánéletének a megsértése nem annyira súlyos, hogy háttérbe szorítsa az esetleges törvénytelen brókeri tevékenységgel kapcsolatos informálásra vonatkozó közérdeket.

Következésképpen láthatjuk, hogy a *Von Hannover* ügy kapcsán kialakított joggyakorlat nem gátolhatja meg az EJE 10. §-ában szabályozott szólásszabadság gyakorlását, amennyiben a közzétett fénykép vagy videófelvétel nem egy személy magánéletének részleteire vonatkozik, és amennyiben egy olyan aktuális kérdés megismeréséhez járul hozzá, amely egyértelmű érdekekkel bír a nyilvánosság számára.

111 EJEB, *Von Hannover kontra Németország*, 59320/00. számú megkeresés (2004. június 24.), idézi: SUDRE et al.: *i. m.*, 361–362.

112 EJEB, *Haldimann és mások kontra Svájc*, 21830/09. számú megkeresés (2015. február 25.), idézi: UDROIU: *i. m.*, 459–460.